

بررسی تطبیقی دستیابی به پایداری اجتماعی در نظریات معماری و شهرسازی پایدار و واقعیت های موجود در معماری و شهرسازی جوامع سنتی

پریسا یمانی^۱

۱- دانشجوی دکتری معماری دانشگاه علم و صنعت ایران، زنجان، اعتمادیه خ ۶ وسط، پلاک ۵۰- واحد ۶

P_yamani@iust.ac.ir

چکیده:

مفهوم پایداری با مثلث اجتماع، اقتصاد و محیط زیست، قابل تعریف است. قرارگیری عنصر اجتماع در راس بالایی مثلث، به این نکته تاکید میکند که پایداری مرتبط با کیفیت زندگی در جامعه است. معماری و شهرسازی در ارتقاء این کیفیت سهم بسزایی را ایفا میکنند. رنگ باختگی پایداری اجتماعی در جوامع شهری مدرن، یکی از دلایل اصلی شکست شهرسازی در دوران معاصر برشمرده می شود. این در حالی است شهرهای سنتی ایران، تجارب ارزنده ای در ارتباط با ارتقاء زندگی جمعی افراد در اختیار می گذارند. هدف پژوهش حاضر، بررسی میزان و نحوه تحقق پذیری معماری و شهرسازی سنتی با نظریات مطرح در حوزه پایداری اجتماعی شهری است. بدین منظور در ابتدا در این مقاله، نحوه ارتباط اجتماعی مردم محلات سنتی و تاثیر شهرسازی و معماری بر آن، با بررسی موردی شهر زنجان و نیز همراه با بهره گیری از مطالعات میدانی و کتابخانه ای، مورد بررسی قرار گرفته است. حاصل این مطالعات به روش تطبیقی با نظریات مطرح در حوزه پایداری اجتماعی قیاس شده و نتیجه گیری حاصل از آن، مشخص می نماید که همه معیارهای مطرح شده در حوزه پایداری اجتماعی، به نوعی در معماری و شهرسازی سنتی شهر زنجان وجود داشته و به شدت تحت تاثیر فرهنگ و بالاصح مذهب مردم بوده است.

واژگان کلیدی: پایداری اجتماعی، معماری و شهرسازی سنتی، معماری و شهرسازی پایدار، شهر زنجان

۱- مقدمه

پایداری نه با واژه امروزی آن، بلکه از نظر مفهوم، در ذات بسیاری از فرهنگ های بومی پیش از دوران صنعتی مورد استفاده بوده و از زمان انقلاب صنعتی و با ظهور مدرنیسم به فراموشی سپرده شده که بازآفرینی آن در قالب توسعه پایدار تبلور یافته است. دانشمندان علوم مختلف و در پی آن، معماران و شهرسازان نیز به اهمیت این موضوع پی برده و بر آن شده اند که سیاست های خود را بر مبنای اصول و اهداف « توسعه پایدار » پایه گذاری کنند. در این گونه توسعه سه هدف باید به صورت همزمان در نظر گرفته شود: اولاً، باعث ارتقاء زندگی جمعی شود. ثانیاً، موجبات بهبود محیط زیست را فراهم کند و ثالثاً، سبب پیشرفت اقتصادی شود. بر این اساس مثلی تحت عنوان مثلث پایداری مطرح شده است [۱] (تصویر ۱).